2017

EVALUAREA BUGETELOR PUBLICE LOCALE: COMPONENTA ACTIVITĂȚI DE TINERET

Cătălina Guțul, Coordonator Monitorizare și Evaluare Politici de Tineret

Consiliul Național al Tineretului din Moldova

CUPRINS

Lista abrevierilor 3
INTRODUCERE 4
CAPITOLUL 1. Aspecte Metodologice 5
CAPITOLUL 2. Analiza bugetelor unităților administrației publice locale 6
CAPITOLUL 3. Implementarea acțiunilor de tineret 10
CAPITOLUL 4. Concluzii și recomandări 13

„Acest raport este posibil datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin Consiliului Național al Tineretului din Moldova și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA”

Lista abrevierilor

AAPL - Autoritatea administrației publice locale

APL - Administrația publică locală

CNTM - Consiliul Național al Tineretului din Moldova

ME- Ministerul Educației

MF - Ministerul Finanțelor

MTS - Ministerului Tineretului și Sportului

RM - Republica Moldova

UTA – Unități Administrativ Teritoriale

INTRODUCERE

Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM) este o organizație neguvernamentală de tineret, apolitică și reprezintă 60 de organizații de tineret de nivel local și național. CNTM este organizația care întrunește interesele tinerilor din Moldova și servește drept platformă națională unică a sectorului asociativ de tineret. Pentru realizarea acestei viziuni, CNTM are misiunea de a promova interesele tinerilor din Moldova, de a contribui la dezvoltarea structurilor asociative de tineret prin desfășurarea programelor și activităților de instruire, informare, lobby și consultare.

CNTM fiind organizația care reprezintă tinerii din Republica Moldova urmează să aibă nu doar rolul promovării politicilor de tineret, dar și monitorizării și evaluării procesului cum APL locală, alocă și dispune de resursele bugetare pentru activități de tineret.

Prin esența sa CNTM este o organizație neguvernamentală, care promovează politica în domeniul tineretului. Raportul dat este realizat de către CNTM în contextul obiectivelor strategiei organizației pentru anii 2014-2018 și vine în continuarea eforturilor anterioare de evaluare a bugetelor publice locale materializate în rapoarte similare pentru anii 2011 - 2016.

Scopul raportului este de a analiza modul de alocare și utilizare a resurselor publice locale, inclusiv a aspectelor ce țin de oportunitatea și necesitatea acestora în domeniul tineret.

Evaluarea bugetelor are drept obiective de cercetare factorii care determină sporirea eficienței utilizării mijloacelor financiare alocate implementării politicilor de tineret precum și cercetarea procesului de transparență în ceea ce privește consultarea tinerilor la formarea bugetelor locale. Prezentul raport nu urmărește doar o evaluare cantitativă a bugetelor locale, dar urmează să atragă atenția și la modul cum se administrează resursele alocate și ce activități au fost planificate. Acest exercițiu va permite și o evaluare calitativă a bugetelor publice locale prin stabilirea componenței structurale a cheltuielilor în funcție de agenda stabilită în planurile de activități pe domeniul de tineret, percepția decidenților locali asupra noțiunii de „activități de tineret", prioritățile locale în domeniul tineretului și coeziunea acestora cu Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2020.

În contextul proceselor de consolidare a autonomiei locale și a descentralizării, având în vedere că din anul 2015 Ministerul Finanțelor nu mai vine cu anumiți coeficienți de recomandare pentru stabilirea sumei bugetului local pe componenta de tineret, este tot mai important capacitatea și gradul de conștientizare a rolului unor politici de tineret, bazate pe evidență și susținute eficient din punct de vedere financiar. În contextul autonomiei locale și a prevederilor Legii cu privire la finanțele publice locale, sporește și mai mult gradul de vulnerabilitate a domeniului de tineret.

Evaluarea bugetelor publice locale este realizată pentru 35 de unități administrativ-teritoriale (UTA) din Republica Moldova, ce cuprinde 32 raioane, 2 municipii și Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia.

CAPITOLUL 1. Aspecte Metodologice

În contextul reformei curente a sistemului de gestionare a finanţelor publice, Republica Moldova și-a stabilit ca obiective primare pentru a consolida disciplina bugetară și a crește transparența în domeniu, implementarea celor mai bune practici internaţionale. Astfel, bugetarea servește drept instrument pentru a obține o valoare mai bună pentru banii publici. Aceasta permite stabilirea unei conexiuni între resursele şi rezultatele ce trebuie obținute. Prin urmare, creşte transparenţa bugetară a sectorului public.

Conform metodologiei de evaluare a bugetelor publice locale, monitorizarea procesului bugetar este necesar de elucidat prin următoarele trei macro-procese:

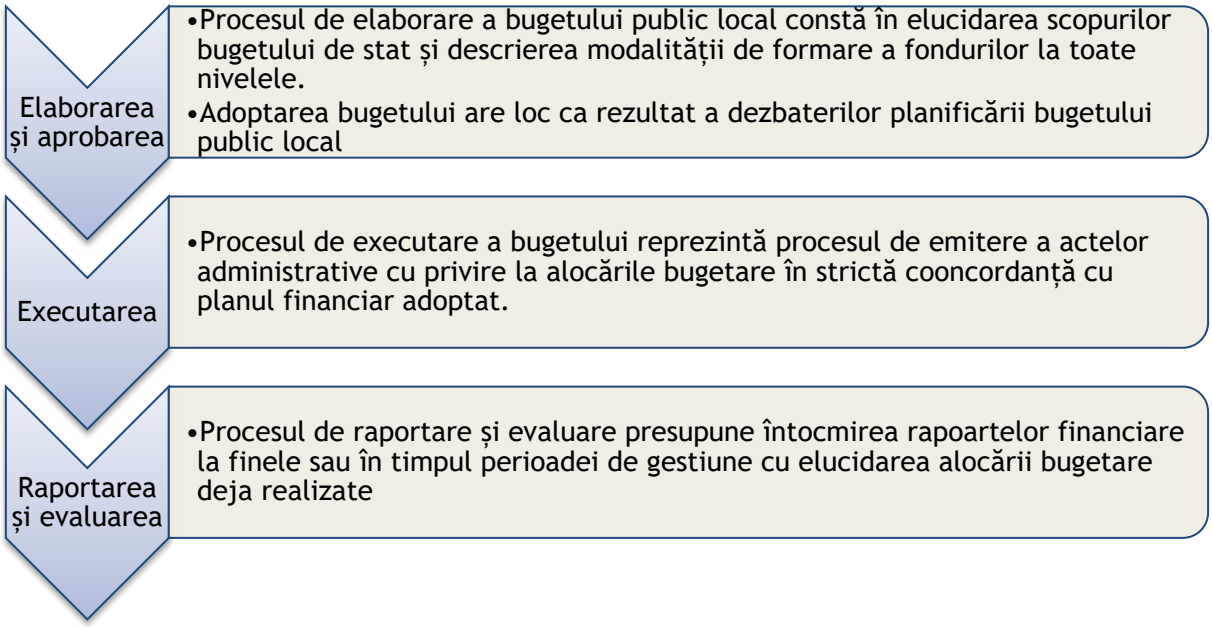

Raportul privind evaluarea bugetelor publice locale pe componenta de tineret are următoarele obiective majore:

1. identificarea gradului de executare (de acțiune) a surselor alocate;
2. constatarea faptului dacă scopurile planului de acțiuni au fost realizate sau snt în proces de realizare;
3. identificarea cauzelor care generează inaplicabilitatea și a faptului dacă s-a schimbat sau nu situația;
4. elaborarea recomandărilor în vederea asigurării implementării Strategiilor Naționale și Locale de Tineret.

Scopul monitorizării progresului în atingerea obiectivelor stabilite pentru anul curent nu este de a taxa autoritățile publice pentru lipsă de performanță, dar de a permite întreprinderea unor pași de remediere atunci când sunt observate deficiențe. Evaluarea începe o dată cu finalizarea ciclului de bugetare și acest lucru este făcut anual. Pentru o monitorizare mai eficientă și imparțială a bugetului local sunt descrise o serie de domenii de monitorizare și evaluare pentru fiecare etapă a procesului bugetar. Fiecăruia din domeniile de monitorizare i-a fost stabilit un set de indicatori care au fost grupați în patru nivele de dezvoltare și pot oferi o notă conform nivelului de realizare a unui sau altui proces.

CAPITOLUL 2. Analiza bugetelor unităților administrației publice locale

La solicitarea CNTM, Ministerul Finanțelor a prezentat cheltuielile pentru activități de tineret la nivel APL nivel II, conform clasificației economice la situația 10.11.2017.[1]

Astfel, sumele aprobate, precizate precum și cele executate pe anul 2017 sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabel 1.2016, 2017

Mijloacele financiare aprobate, precizate și executate pe acțiuni de tineret

mii lei

Nr de Ord	Raion	Aprobat an. 2016	Aprobat an. 2017	Precizat an. 2016	Precizat an. 2017	Executat total (tr.II an. 2016)	Executat total (tr.II an. 2017)
1	Anenii Noi	100,9	461,90	116,4	518,90	87,7	157,50
2	Basarabeasca		500,80		500,80		224.78
3	Briceni		245,50		345,50		176,05
4	Cahul	50,0	192,70	25,0	194,10	25,0	93,35
5	Călărași	50,0	545,30	50,0	583,66	32,2	222,44
6	Cantemir	60,0	142,10	60,0	139,10	52,2	7,19
7	Căușeni	40,8	180,87		185,87		58,96
8	Cimișlia		18,00		18,00		5,00
9	Criuleni	1118,1	458,20	1118,1	315,80	514,2	41,01
10	Dondușeni		50,00	5,0	50,00	5,0	
11	Drochia	18,0	93,00	18,0	93,00	0,8	9,21
12	Dubăsari		72,60		72,60		
13	Edineț	887,5	757,80	880,3	757,80	767,0	262,78
14	Fălești		116,00		116,00		10,72
15	Florești	110,0	233,60	110,0	208,40	92,9	87,08
16	Glodeni		50,00		62,00		17,66
17	Hîncești	150,0	633,50	150,0	773,50	128,8	143,01
18	Ialoveni	300,0	500,00	300,0	488,00	139,2	131,07
19	Leova		120,10		133,60		45,10
20	Nisporeni		37,00		41,00		38,15
21	Ocnița	52,7	99,80	26,3	99,80	2,94	14,59
22	Orhei	80,0	212,00	120,0	212,00	64,2	11,70
23	Rezina	65,0	65,00	20,0	65,00	14,6	
24	Rîșcani	153,3	192,80	144,6	192,80	81,1	39,84
25	Sîngerei	50,0	140,50	50,0	140,50	49,1	79,64
26	Șoldănești	100,0	216,90	183,1	304,04	129,2	102,61
27	Soroca	100,0	675,50	100,0	670,50	73,0	133,82
28	Ștefan Vodă	50,0	138,20	50,0	153,20	39,5	19,50
29	Strășeni	300,0	5713,40	2919,0	910,60	2402,2	605,86
30	Taraclia	40,0	40,0	40,0	40,0	22,2	16,53
31	Telenești	28,0	197,10	265,5	507,90	137,3	127.61

[1] Forma FA -006 Cheltuieli executate și necesități de finanțare la situația din 10.11.2017.

32	Ungheni	60,0	463,40	60,0	463,40	33,8	82,42
33	mun. Chișinău	2236,5	3014.10	2346,1	3375,24	1574,3	1444,38
34	mun. Bălți	126,0	55,00	128,2	55.00	47,4	4,09
35	UTA Găgăuzia	200,0	659,90	200,0	661.00	156,9	92.06
	Total	6526,8	17 292,57	9485,6	13 448,17	6672,7	4 505.75

Conform datelor furnizate de Ministerul Finanțelor, în anul 2016, pentru componenta: acțiuni de tineret, se observă că unele autorități nu au aprobate și nici precizate mijloace financiare pentru activități de tineret, spre deosebire de anul 2017, care vorbesc despre aprobarea, precizarea bugetelor la nivel local și raportat Ministerului Finanțelor. Cu toate acestea, lipsa informației din partea APL cu privire la bugetele locale, pe de o parte confirmă reticența și lipsa de înțelegere clară a politicilor locale de tineret, iar pe de altă parte lipsa de interes sau posibilitate de investiție în acest domeniu.

Este evident faptul că previziunile bugetare pe activități de tineret s-au mărit, în comparație cu anul 2016. Astfel, diferența între bugetul aprobat în 2017 și cel din 2016 este de 10765,77 mii lei, din cauza absenței datelor complete despre bugetului aprobat și precizat de APL-uri, neraportate MF, în anul 2017 calculul poate suferi modificări destul de semnificative. Totuși, pot fi evidențiate autoritățile cu cel mai mic buget pentru activitățile de tineret : Cimișlia (18,00 mii lei), Nisporeni (37,00 mii lei) și Taraclia (40,00 mii lei). Autoritățile cu cel mai mare buget aprobat sunt Strășeni (5 713,40 mii lei), municipiul Chișinău (3 014,10 mii lei), Edineț (757,80 mii lei), Soroca (675,50 mii lei), UTA Găgăuzia (659,90 mii lei), Hîncești (633,50 mii lei).

Totodată, ținem să menționăm că, unele autorități au aprobat comparativ cu anul precedent (2016), unele alocații după precizare ele fiind în creștere, ceea ce demonstrează o tendință pozitivă. Aceste autorități fiind următoarele: Strășeni, municipiul Chișinău, Soroca, Călărași.

Sumele cele mai mari executate au fost pentru municipiul Chișinău, Strășeni. Sumele cele mai mici utilizate pentru acțiuni de tineret au fost pentru raioanele Bălți, Cimișlia, Cantemir, Drochia.

Într-o analiză mai detaliată se observă lipsa concordațelor între datele furnizate de MF și APL. Conform datelor oferite de MF, bugetul local din raionul Strășeni este de 5713,40 mii lei, însă conform datelor despre resursele și cheluielele bugetului raional conform clasificației funcționale și pe programe obținute din partea APL sunt indicate 400,0 mii lei. A doua necorespundere se constată la analiza programului de acțiuni al specialistului principal în domeniul tineretului pentru anul 2017 este estimat la 100,0 mii lei, respectiv devierea de la suma obținută de la MF și cea de la APL e substanțial de mare. Același lucru se urmărește și în alte regiuni, spre exemplu Soroca. Conform datelor de la MF bugetul pentru sectorul de tineret este de 675,50 mii lei, APL oferă informație despre 600,0 mii lei. Cea de-a doua necorespundere se regăsește și aici, conform planului de măsuri privind desfășurarea acțiunilor pentru tineret, deoarece suma totală necesară pentru realizarea acestor acțuni este 100 mii lei.

Mijloacele financiare aprobate precizare și executate

Diagrama 1.

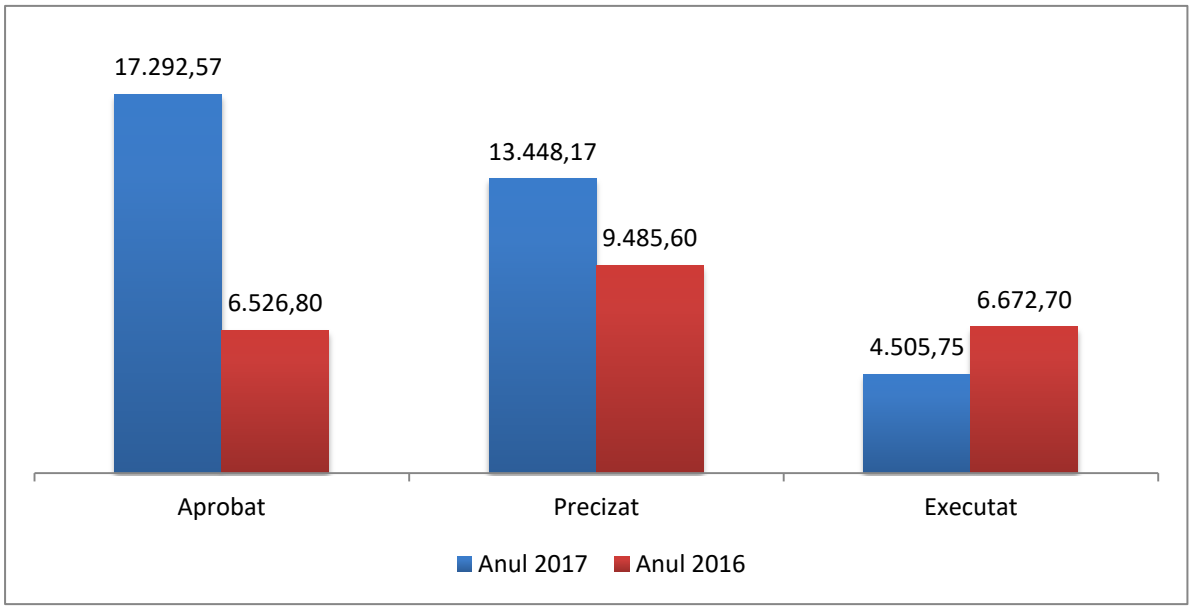

Diagrama mijloacelor financiare aprobate, precizate și executate, din anii 2016, 2017 diferă considerabil. În 2016, suma aprobată este mai mică decât cea precizată cu 2 958,8 mii lei. Pe când în anul 2017, suma aprobată care este mai mare decât suma precizată cu 3 844,40 mii lei. Aceste date demonstrează o investiție mai mare în sectorul de tineret, ceea ce vorbește despre crearea unui plan anuale implică mai multe activități de tineret, astfel, accentuând importanța sectorului de tineret. La capitolul *buget executat*, în 2016 se înregistrează 45,33%, iar în 2017 22,23%. În diagramă pot fi observate variațiile de mijloace financiare prezentate de Ministerul Finanțelor pe perioada anilor 2016 și 2017. Este important de menționat că la indicatorul de executare a bugetului, avem cifre intermediare (primul trimestru al anului 2017).

Tabel 3.

mii lei

Nr/Ord	Raion	APL 2017	Min Fin 2017	DEVIERI	Nr/Ord	Raion	APL 2017	Min Fin 2017	DEVIERI
1	Anenii Noi	280,5	461,9	-181,4	19	Leova		120,1	
2	Basarabeasca	20	500,8	-480,8	20	Nisporeni		37	-37
3	Briceni		245,5		21	Ocnița		99,8	-99,8
4	Cahul	50	192,7	-142,7	22	Orhei	692,7	212	480,7
5	Călărași	50	545,3	-495,3	23	Rezina		65	
6	Cantemir		142,1		24	Râșcani		192,8	-192,8
7	Căușeni	40,8	180,87	-140,07	25	Sângerei	50	140,5	-90,5
8	Cimișlia		18		26	Șoldănești		216,9	
9	Criuleni		458,2		27	Soroca	600	675,5	-75,5
10	Dondușeni		50		28	Ștefan Vodă	50	138,2	-88,2
11	Drochia		93		29	Strășeni	400	5713,4	-5313,4
12	Dubăsari	66,42	72,6	-6,18	30	Taraclia	40	40	0
13	Edineț		757,8		31	Telenești		197,1	
14	Fălești	100	116	-16	32	Ungheni	70	463,4	-393,4
15	Florești		233,6		33	mun. Chișinău	2300,0	3014,1	714,1

16	Glodeni		50		34	mun. Bălți	580	55	525
17	Hîncești		633,5		35	UTA Găgăuzia		659,9	
18	Ialoveni	300	500	-200	Total			17 292,57	-6 947,35

În baza unor solicitări au fost colectate informații privind bugetele publice locale, la capitolul activități de tineret, atât de la Ministerul Finanțelor, cât și de la APL de nivel II. Având în vedere că informația solicitată din surse diferite se referea la aceleași linii bugetare, în mod normal cifrele ar fi trebuit sa fie identice. Cu toate acestea multe din APL de nivel II au raportat cifre total diferite Ministerului Finanțelor față de ce au prezentat ca răspuns la solicitările noastre. Diferențele pentru unele regiuni sunt substanțiale, ajungând la peste 5 milioane de lei (detalii în tabelul 3).

În baza informațiilor furnizare de către APL se observă devieri a mijloacelor financiare alocate pentru activități de tineret în peste 15 UAT de nivel II. În unele regiuni, în informațiile raportate de autorități suma corespunde cu datele de la Ministerul Finanțelor ceea ce semnifică o aliniere bugetară și demonstrează faptul respectării legislației în vigoare, inclusiv a legii cu privire la transparență, o înțelegere precisă a procesului bugetar și a politicilor de tineret. Această prevedere este îndeplinită doar în raionul Taraclia. În raionul Orhei, mijloacele financiare furnizate direct de APL nivel II sunt mai mari cu 480,7 mii lei pentru activitățile de tineret, spre deosebire de informația furnizată către Ministerul Finanțelor.

În urma analizei datelor, s-a observat o deviere considerabilă între datele obținute de la MF și APL. Un exemplu relevant este r-nul Strășeni. În datele de la MF sunt indicați 5713,4 mii lei, însă APL din raion oferă informație despre 400 mii lei. Întrebarea apare și după examinarea planului de activități de tineret pentru 2017, a cărui buget total este de 100 mii lei. O deviere atât de evidentă poate fi cauzată de lipsa înțelegerii depline a compartimentului activităților și politicilor de tineret locale. Astfel, datele care sunt raportate către MF nu corespund datelor care au fost recepționate de la APL. O explicație poate fi realocarea acestor resurse la nivel local pentru alte tipuri de activități, iar bugetarea pe această linie a fost accidentară.

CAPITOLUL 3. Implementarea acțiunilor de tineret

În tabelele de mai jos sunt prezentate mijloacele financiare bugetate și prezentate de Ministerul Finanțelor și Autoritățile Publice Locale pe parcursul anilor 2014, 2015, 2016 si 2017.

Tabel 4.

mii lei

Raion	MINFIN 2014	APL 2014	MINFIN 2015	APL 2015	NINFIN 2016	APL 2016	MINFIN 2017	APL 2017
Anenii Noi	55	55,00	357,7	100,90	116,4	115,0	461,9	280,5
Basarabeasca	20	20,00	28,9	0,00		10,0	500,80	20,0
Briceni	75	75,00	88,1	0,00		39,6	345,50	
Cahul		0,00	213,6	99,90	25,0	50,0	194,10	50,0
Călărași	50	50,00	203,6	50,00	50,0	50,0	139,10	50,0
Cantemir	79,5	79,50	104,1	50,00	60,0	60,0	583,66	
Căușeni	36,7	36,70	152,6	38,30		40,8	185,87	40,8
Cimișlia	100	100,00	22,9	0,00			18,00	
Criuleni	48	48,00	149,2	62,00	1118,1		315,80	
Dondușeni		0,00		0,00	5,0		50,00	
Drochia	15	15,00	86,8	15,80	18,0	15,4	93,00	
Dubăsari	103,28	103,90	40,6	92,60		180,6	72,60	66,42
Edineț	66,1	66,10	81,1	81,10	880,3	146,5	757,80	
Fălești	99	99,00	110	0,00		10,0	116,00	100,0
Florești	50	50,00	172,8	100,00	110,0	35,6	208,40	
Glodeni		0,00	4,4	0,00		35,4	62,00	
Hîncești	110	110,00	291,6	291,60	150,0	150,0	773,50	
Ialoveni	250	250,00	270	270,00	300,0	300,0	488,00	300,0
Leova	51,7	51,70	89	14,50		108,6	133,16	
Nisporeni	158	158,00	14,6	200,00		91,0	41,00	
Ocnița	35	35,00	59,8	93,60	26,3	52,7	99,80	
Orhei	80	80,00	155	80,00	120,0	150,0	212,00	692,7
Rezina	70	70,00	60,6	60,60	20,0	65,0	65,00	
Rîșcani		0,00	146,5	144,00	144,6	134,3	192,80	
Sîngerei	80	80,00	120,7	80,00	50,0	60,0	140,50	50,0
Șoldănești	15	15,00	96,3	0,00	183,1	20,4	670,60	
Soroca	350	350,00	431,7	200,00	100,0	100,0	910,60	600,0
Ștefan Vodă	15	15,00	63,3	150,00	50,0	50,0	304,04	50,0
Strășeni	50	50,00	690,6	128,00	2919,0	50,0	153,20	400,0
Taraclia	36,65	36,70	42	40,00	40,0	40,0	40,00	40,0
Telenești	35	35,00	90,7	35,00	265,5		507,90	
Ungheni	55,8	55,80	619,8	60,00	60,0	60,0	463,40	70,0
mun. Chișinău	2100	2100,00		0,00	2346,1	2 357,3	3375,24	
mun. Bălți	101	101,00	104,2	100,00	128,2		55.00	580,0
UTA Găgăuzia		0,00	571,8	60,00	200,0		661.00	
Total	4390,73	4391,4	5 734,60	2697,9	9485,6	4578,2	13 448,17	3390,42

Pe parcursul anilor 2014-2017 se observă o creștere constantă a sumelor bugetate pentru activitățile de tineret. Cu părere de rău creșterea este una nesemnificativă, iar calcularea investițiilor per tânăr, reiterează ideea de subfinanțare a sectorului de tineret la nivel local. De asemenea se observă devieri semnificative la nivel de bugetare – executare. Liniile de buget pentru activități de tineret fiind deseori subiectul unor ajustări (prin reducere) la etapa de precizare bugetară. O serie de raioane au sume constante bugetate de anual pentru activități de tineret de 3-5 ani, constanță reflectată și la nivel de structură și conținut a planurilor de activitate anuale. Deseori aceste regiuni au un set standard de activități tematice organizate, lipsa de consultare publică și implicare a tinerilor în procesul de bugetare și elaborare plan de activități de tineret, lipsa de corelare a necesităților tinerilor și setului de intervenții programate.

Subfinanțarea sectorului de tineret la nivel local și din surse locale, lipsa de abordare participativă a procesului de elaborare a bugetului local și a planurilor d activități determină un set de consecințe, precum: impact redus a SNDST 2020 la nivel local, lipsa sau slab dezvoltarea serviciilor de tineret la nivel local, participare slabă a tinerilor în luarea deciziilor atât la nivel local cât și național.

Diversitatea activităților realizate

Diagrama 3.

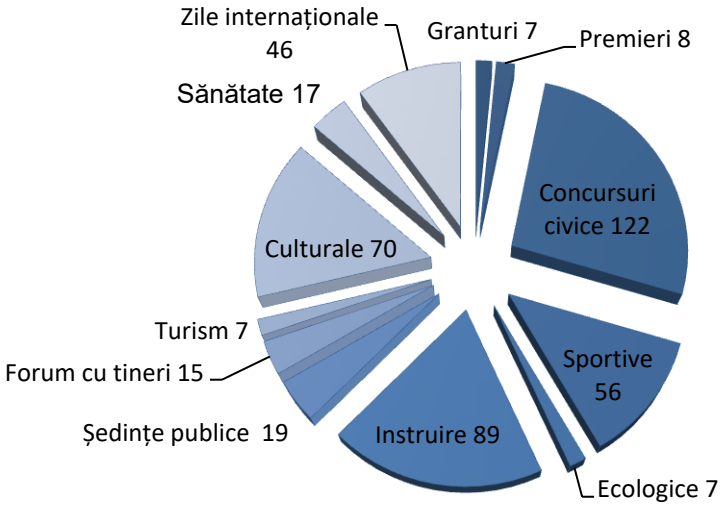

Pe lângă analiza datelor cantitative, a fost realizată și analiza calitativă a activităților realizate de către APL. În acest sens au fost analizate planurile de activități furnizate de APL de nivel. În primul rând urmează a fi menționat că există multe regiuni care continuă să aprobe anual un plan identic de activități, cu un set generic de intervenții clasice, care au drept scop angajarea tinerilor în activități de divertisment, lipsind o corelare clară la necesitățile și problemele cu care se confruntă tinerii în localități.

Majoritatea localităților nu au realizat sau nu au putut proba, realizarea unor ședințe de consultare a tinerilor, sau un oricare alt mod de angajare pro activă a tinerilor din comunitate la realizarea planurilor de activitate.

În urma analizei planurilor de activitate pe componenta tineret a fost elaborată o diagramă în care se observă că din activitățile organizate cel mai frecvent sunt concursurile civice, în număr de 122, instruirile (89), activitățile sportive și cele culturale, precum și zilele internaționale. Cea mai mică pondere din totalul activităților o au granturile, premierile, activitățile turistice și ecologice, forumul tinerilor și activitățile editoriale.

Informația furnizată de către APL, cu privire la activitățile de tineret, este prezentată în următorul tabelul 3 (Anexa 1). Numărul maxim de activități desfășurate este de 39, în raionul Ialoveni. Pe locul 2 se situează raionul Ștefan-Vodă, care desfășoară anual 33 de activități, iar în raionul Nisporeni – 28.

CAPITOLUL 4. Concluzii și recomandări

Tinerii constituie un grup social foarte important în Moldova din mai multe perspective de dezvoltare. În sensul elaborării raportului, CNTM efectuează vizite pe parcursul anului bugetar în toate autoritățile publice locale. Pe parcursul vizitelor sunt efectuate consultări și sesiuni informative cu reprezentanții consiliilor raionale, primăriilor, societății civile și tinerii din localități pe marginea activităților de tineret. Astfel, ca urmare a acestor vizite sunt constatate un șir de iregularități, precum lipsa transparenței bugetare, lipsa consultărilor cu grupul-țintă (tinerii), lipsa strategiilor raionale de tineret etc.

În contextual vizitelor, CNTM identifică istorii de succes și impedimente cu care se confruntă autoritățile. Spre exemplu, în sensul dezvoltării structurilor de co-management în Raionul Anenii Noi, tinerii din consiliul raional al tinerilor sunt implicați în procesul de consultare bugetară. Mai mult ca atât, ei vin cu recomandări pe marginea activităților de tineret și singuri construiesc planul pe anul bugetar. Astfel, la solicitarea tinerilor din s. Varnița, tinerii împreună cu specialistul de tineret, Svetlana Budiștean, au realizat schimbări în planul de acțiuni în sectorul de tineret.

Ținem să subliniem faptul că salariile mici și politizarea autorităților face instabilă funcția specialistului de tineret și se observă o fluctuație enormă, chiar și lipsa totală a specialistului de tineret în unele regiuni. În Călărași din cauza lipsei unei echipe de lucru împreună cu specialistul de tineret, realizarea planului de acțiuni reprezintă o dificultate, astfel s-a mers pe ideea resuscitării Consiliului Raional de Tineret din Călărași. În luna septembrie 2017, a fost deschis un Incubator de Afaceri în Călărași. Din cauza absenței unui specialist de tineret în Nisporeni, vizita în teritoriu a fost realizată doar cu participarea tinerilor și fără specialist de tineret sau un alt funcționar responsabil de sector.

Dacă să ne referim la datele din raport, mai multe autorități nu au aprobate și nici precizate mijloace financiare pentru activități de tineret, ceea ce concluzionează lipsa de prioritate a politicilor de tineret, înțelegere slabă a acestui domeniu sau lipsa de personal pregătit pe acest domeniu.

Totodată, subliniem faptul că, în Republica Moldova APL-ul, alocă în mediu pentru tineri 14,95 lei per persoană, această sumă a fost calculată prin împărțirea bugetului total aprobat (17 292,57 mii lei) la numărul total de tineri din RM (1 156 335,00). Pentru a înțelege numărul mare de tineri necesar de menționat Legea Nr. 215 din 29.07.2016 cu privire la tineret, care oferă definiția tânărului ca fiind „persoană cu vârstă cuprinsă între 14 și 35 de ani", ceea ce mărește limita de vârstă cu 7 ani. Amntim că definiția de tânăr, conform Legii Nr. 279 din 11.02.1999 cu privire la tineret, e „ persoana de 16 - 30 de ani".

În urma celor relatate, recomandăm următoarele:

- creștere nivelului de implicare a tinerilor în procesul bugetar și decizional prin organizarea ședințelor publice și formarea grupurilor de lucru în care sunt implicați tinerii. Implicarea trebuie să fie reală, cu ajustare modului și metodelor de lucru la specificul de vârstă, nivel de educație etc;
- crearea structurilor de co-management în sensul contribuției tinerilor în procesul decizional. Consolidarea acestor forme de lucru poate avea loc atât prin structuri stabile formale, cât și prin structuri neformale de participare sau ad-hoc, important este ca să existe un dialog continuu și constructiv între APL și tineri și/sau prestatori de servicii prietenoase tinerilor;
- acordarea premiilor pentru tineret în domenii cultural, artistic, științific, civic etc la nivel local în sensul încurajării și motivării tinerilor activ civic și comunitar. Consolidarea unor grupuri active de tineret, determină creșterea calității procesului decizional, în special în domeniul politicilor de tineret;

- resuscitarea consiliilor raionale și locale de tineret. Acest proces trebuie să fie transparent și construit în baza unor principii clare de funcționare. Structurile de tineret trebuie să fie susținute și încurajate, inclusiv financiar, pentru a activa independent și autonom în strictul interes a tinerilor;
- alinierea bugetului local la planurile anuale de activități, cu participarea tinerilor și asigurarea corespunderii acestor activități la necesitățile tinerilor din comunitate;
- diversificarea surselor de finanțare a activităților de tineret și susținerea dezvoltării sectorului asociativ la nivel local. De asemenea consolidarea unor centre de tineret locale, poate asigura dezvoltarea unui mediu favorabil tinerilor și asigurarea unor servicii minime pentru tineri. Aici reiterăm importanța Programului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării de susținere și consolidare a unei rețele naționale de centre de tineret și încurajăm APL să se implice activ în acesta;
- elaborarea unui plan de monitorizare și evaluare a activităților de tineret la nivel local cu implicarea tinerilor și a altor actori importanți din domeniul de tineret.

ANEXĂ

Tabel 3.

Acțiuni de tineret conform informației Autorităților publice locale

Nr de Ord	Raion	Granturi	Premieri	Concursuri civice	Sportive	Ecologice	Instruire	Ședințe publice	Forum cu tineri	Turism	Culturale	Sănătate	Zile internaționale	Total activități pe APL
1	Anenii Noi	1	1	4			6	1	1		2	1	2	19
2	Basarabeasca			3							6	3		12
3	Briceni													0
4	Cahul	1			8	1			1		5			16
5	Călărași			10			3	1			3		1	18
6	Cantemir				15							1	6	22
7	Căușeni			1		1		3			6			11
8	Cimișlia													0
9	Criuleni													0
10	Dondușeni						5		1		2		4	12
11	Drochia			1			19						1	21
12	Dubăsari			2			1			1	3		5	12
13	Edineț			9	5		3		1		4	2		24
14	Fălești			2			1	2		1	2			8
15	Florești			4		1	3				1		5	14
16	Glodeni		2	7	2	1	2	2	1		1		3	21
17	Hîncești													0
18	Ialoveni	2	1	16			9		3	2	3	3		39
19	Leova													0
20	Nisporeni			8	17				1				2	28
21	Ocnița													0
22	Orhei	1	1	5			1				2		2	12

23	Rezina			10	7		3						1	21
24	Rîșcani			9		1	4				5		6	25
25	Sîngerei		1	8							1		1	11
26	Șoldănești			4		1					1	1	1	8
27	Soroca			3			2	1			3		2	11
28	Ștefan Vodă			1			11	5		3	12	1		33
29	Strășeni		1	8			2		1		4			16
30	Taraclia													0
31	Telenești													0
32	Ungheni	1		6			4	1	4		1	2	3	22
33	mun. Chișinău													0
34	mun. Bălți	1	1	1	2	1	10	3	1		3	3	1	27
35	UTA Găgăuzia													0
Total		7	8	122	56	7	89	19	15	7	70	17	46	463